

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 12/2 2023 s. 858-880, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

**DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARININ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ
KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI**

Muharrem GENCER*

Geliş Tarihi: Aralık, 2022

Kabul Tarihi: Mayıs, 2023

Öz

Bu çalışmada öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin değerlendirmelerini konu edinen nitel çalışmaları derinlemesine yeniden inceleyerek meta-sentez yapılması amaçlanmıştır. Veri tabanları taranarak konu ile ilgili 51 çalışmaya ulaşılmıştır. Dâhil etme ve hariç tutma ölçütleri çerçevesinde değerlendirilerek 16 çalışma bu araştırmanın veri kaynağını oluşturmuştur. Bulguların derinlemesine incelenmesi ve yorumlanması sonucunda eğitim öğretim süreçleri, materyal kullanımı, ölçme değerlendirme faaliyetleri, öğretmen, okul yönetimi ve diğer temaları elde edilmiştir. İncelenen çalışmaların büyük bir çoğunluğundan olumlu alt temasında konuların tekrar edilmesi-pekiştirme kodunun, olumsuz alt temasında ise kaynak kitap eksikliği kodunun oluştuğu belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak destekleme ve yetiştirme kurslarının daha etkili olması, niteliğinin artırılması için uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik öneriler verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Destekleme ve yetiştirme kursları, öğrenci görüşleri, meta-sentez yöntemi.

**EVALUATION OF SUPPORTING AND TRAINING COURSES
WITHIN THE SCOPE OF STUDENTS' OPINIONS: A META-
SYNTHESIS STUDY**

Abstract

In this research, it was aimed to meta-synthesize by examining the qualitative studies in depth on the evaluations of the students about the supporting and training courses. By scanning the databases, 51 studies on the subject were reached. The studies were evaluated within the framework of inclusion and exclusion criteria and 16 studies constituted the data source of this research. As a result of in-depth examination and interpretation of the findings, education and instruction processes, material use, measurement and assessment activities, teacher, school management and the other themes were obtained. In the majority of the studies examined, it was determined that the code of repetition-reinforcement of the topics was created in the positive sub-theme, and the code of lack of source book was created in the negative sub-theme. Based on the research results, recommendations for practitioners and researchers were given to make supporting and training courses more effective and to increase their quality.

Keywords: Supporting and training courses, student opinions, meta-synthesis method.

* Dr.; Millî Eğitim Bakanlığı, muharremgencer1978@hotmail.com.

Giriş

Toplumların kalkınmasında en önemli rol insan faktörüne ait olduğundan ülkeler, varlıklarını sürdürebilmek ve refah seviyelerini artırabilmek için eğitime giderek daha da önem vermektedirler. Eğitim, bireyleri dolayısıyla toplumu dönüştürebilme becerisine sahip olduğu için küreselleşen dünyanın vazgeçilmezidir ve yaşamda her alandaki başarının temelini oluşturur. Eğitim sistemi ile bilgi ve teknolojinin üretimi, kullanımı, nitelikli ve sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Zira donanımlı, üretken ve sosyal olarak olgunlaşmış toplum fertleri, ülke kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Bireysel olarak bakıldığında da gelir düzeyini yükseltmesi ve daha refah bir yaşam sağlaması nedeniyle her birey eğitim seviyesini en üst düzeye çıkarmak için çaba göstermektedir. Ancak eğitim sistemlerinde sınavların yol açtığı rekabetin artması bu durumu her geçen gün zorlaştırmaktadır.

Nitelikli okullara olan talebin fazlalığı, kontenjanların ise sınırlı olması, öğrencileri bir şekilde başarı durumlarına göre sıralamayı zorunlu kılmaktadır (Büyüköztürk, 2016). Bu nedenle merkezi sınav sisteminin olduğu ülkelerde aileler, çocuklarının daha saygın okullarda eğitim alabilmeleri için özel ders, dershaneler ve kurslar gibi okul sonrası destekleyici programlara yönelmektedirler. Ortak unsurlara ve niteliklere sahip olmasına rağmen, okul sonrası programlar arasında oldukça çeşitlilik bulunmaktadır. Bu programların bazıları akademik dersleri, bazıları ise sanat veya bilimi temele alır. Okul sonrası programlar genellikle toplum normlarına, ailelerin tercihlerine ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre şekillenir (Halpern, 1999). İçerikleri farklı olsa da yapılan çalışmalarda okul dışı destekleyici programların öğrencilere olumlu katkıları olduğu görülmüştür. Bakoban ve Aljarallah'ın (2015) okul sonrası destekleyici programların öğrencilere müzakere etmeyi, iletişim kurmayı, çatışma yönetimini ve liderlik etmeyi öğretebileceğini açıkladıkları çalışmalarında bu programlara katılan öğrencilerin katılmayanlardan daha yüksek not ortalamasına sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca okul sonrası destekleyici programlarda yer almanın, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine, zaman yönetimine ve sosyal olarak olgunlaşmasına yardımcı olacağını belirtmişlerdir. Durlak, Weissberg & Pachan da (2010) çalışmalarında okul sonrası programların, katılımcıların benlik algılarında ve okula bağlılıklarında, olumlu sosyal davranış geliştirmelerinde ve akademik başarı düzeylerinde anlamlı artışlar sağladığı bulgusuna ulaşmışlardır. Bir başka çalışmada bu programlara katılan ortaokul öğrencilerinin katılımcı olmayanlara göre daha yüksek notlara ve sosyal yeterliliğe sahip oldukları görülmüştür (Shernoff, 2010). Mahoney & Cairns da (1997) okulu bırakma riski yüksek olan öğrencilerle yaptıkları çalışmalarında okulu bırakma oranının, okul dışı etkinliklere katılan öğrencilerde, katılmayanlara kıyasla belirgin şekilde daha düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrenmedeki bireysel farklılıklar, ülkelerin eğitim politikaları, kalabalık sınıflar, fiziki yetersizlikler, öğretmen ve veli gibi faktörlerden dolayı öğrenmenin hedeflenen seviyede gerçekleşmemesi ilave eğitimleri gerekli hale getirmektedir (Keskin ve Kazak, 2020). Notla değerlendirilmeyen ve öğrenci ile velilerin isteğine bağlı olan ilave eğitimler, merkezi sınav sistemlerinin olduğu ülkelerde, okula yardımcı ve sınava hazırlık olması açısından büyük talep görmektedir. Aileler dershane, etüt merkezi, özel dersler gibi destek eğitimler ile çocuklarının nitelikli eğitim hizmeti almalarını istemektedirler. Çünkü birçok çalışmada ilave eğitimler alan öğrencilerin okul notları ve merkezî sınavlardaki başarılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Morgil, Yılmaz ve Geban, 2001; Akbaba Altun ve Çakan, 2008; Savaş, Taş ve Duru, 2010; Akın, 2012; İdin ve Tozlu, 2012). Ancak anne babanın eğitim düzeyi, ailenin sosyo

ekonomik durumu, çocuk sayısı ve yaşanan yer gibi unsurlar öğrencilerin ilave eğitime katılımlarını etkilemektedir (Lee, Park & Lee, 2009, s. 911).

Millî Eğitim Bakanlığı, çeşitli nedenlerle ilave eğitimlere ulaşamayan öğrencilere eşit ve nitelikli eğitim sunabilmek için Destekleme ve Yetiştirme kurslarını (DYK) 2014-2015 eğitim-öğretim yılından itibaren başlatmıştır (Resmî Gazete, 2014). Bakanlık, öğrenciler arasında fırsat eşitliği sağlamak amacıyla 14 Mart 2014 tarihli 28941 sayılı Resmi gazetede yayımlanan “Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile dersanelerin bazılarını kapatırken bazılarını da etüt merkezlerine ya da özel okullara dönüştürmüştür (Resmî Gazete, 2015). Millî Eğitim Bakanlığı Destekleme ve yetiştirme kurslarını, örgün veya yaygın ortaokul/imam hatip ortaokulu ve ortaöğretim kurumlarında kayıtlı olan öğrenciler ve mezun olan kursiyerlere yönelik olarak, fizikî kapasitesi ve öğrenci/kursiyer potansiyeli yeterli olan resmî ortaokullar, imam-hatip ortaokulları, ortaöğretim kurumları ile halk eğitim merkezlerinde açmaktadır. Bakanlık kurs açma, kapatma, kurs süreleri ve öğrenci/kursiyer sayıları, kurs açılacak dersler, öğretmenlerin seçimi ve görevlendirilmesi, kurslarda yararlanılacak kaynaklar, öğrenci/kursiyerlerle ilgili işlemler, kursların yönetimi, öğrenci/kursiyer başarısının değerlendirilmesi ve kursların denetimi gibi hususları yönerge ile belirlemiştir. Kursların işlevselliğini artırmak ve teknolojik alt yapı desteği sağlamak amacıyla Eğitim Bilişim Ağı (EBA) kurulmuştur. Ayrıca öğrencilere kaynak oluşturmak için Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından kazanım kavrama testleri, örnek sorular, çalışma fasikülleri ve beceri temelli testler yayımlanmakta ve her dönem sonunda izleme ve değerlendirme ortak sınavı yapılmaktadır (MEB, 2020).

Destekleme ve yetiştirme kursları, Millî Eğitim Bakanlığının fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla öğrencilere sunduğu olanaklardandır. Düzenlenen bu kurslarla, geliri ve eğitim seviyesi düşük ailelerin çocuklarının eğitim olanaklarından yararlanabilmesi mümkün olmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, öğrencilerin geleceklerini etkileyeceğinden oldukça önemlidir. Nitelikli eğitimi, etkin şekilde ücretsiz sunmak amacıyla hayata geçirilen destekleme ve yetiştirme kurslarının eğitim paydaşlarına katkılarını tespit etmek, aksayan yönlerini ve çözüm önerilerini belirlemek birçok araştırmacının ilgisini çekmiştir. Örneğin Türküresin (2018) çalışmasında, destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrencilere fırsat eşitliği sunmada, derslerdeki eksiklikleri telafi etmede ve test çözme alışkanlığı kazandırmada yararlı olduğunu fakat süreç içerisindeki kaynak kitap yetersizliği, öğrenci devamsızlığı gibi bazı eksiklikleri de tespit etmiştir. Bozbayındır ve Kara (2017), DYK’lerin öğrencilerin okul derslerinde, öğretmenlere ve maddi durumu zayıf olan öğrencilere ekonomik yönden destek olmasının yanında öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Bunun yanında öğrenci devamsızlığı ve kurslarda kullanılacak kaynak yetersizliğinin en sık yaşanan sorunlar olduğunu belirtmişlerdir. Ünsal ve Korkmaz’ın (2016) çalışmalarında katılımcılar, DYK’lerin maddi yönden ve özlük hakları açısından kendilerine önemli katkıda bulunduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca kursların öğrencilerin ders ve sınav başarılarına olumlu etki ederek soru çözme yeteneklerini geliştirmede fayda sağladığını ve kursların dersane ve etüt merkezlerine olan ilgiyi azalttığını belirtmişlerdir. Öte yandan, kursların öğretmenlerde yorgunluğa ve buna bağlı olarak performans düşüklüğüne ve sınıf içi disiplin sorunlarına yol açtığını ifade etmişlerdir. Göksu ve Gülcü (2016) çalışmalarında kurslarda materyal eksikliği, çalışmada istekli olmayan öğrencilerin problem yaratması ve bazı öğrencilerin devamsızlık yapması gibi sorunlarla karşılaşıldığını tespit etmişlerdir. Kozikoğlu ve Özcanlı da (2020)

karma yöntem kullanarak yürüttükleri çalışmalarında öğrenci ve öğretmenlerin destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin genel olarak olumlu görüşlere sahip olduklarını belirlemişlerdir. Ancak kurslarda kaynak ve materyal eksikliği, öğrencilerin kurslara gereken önemi vermemesi ve hafta içi yapılan kurslarda öğretmen ve öğrencilerin yorgun olması gibi olumsuzlukların yaşandığı sonucuna ulaşmışlardır. Bunların dışında alan yazında DYK'leri öğretmen, öğrenci ve velilerin bakış açılarıyla değerlendiren çok sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir. Ancak alan yazında öğrenci görüşleri kapsamında DYK'lerin işleyişi ile ilgili meta-sentez çalışmasına rastlanılmamıştır. Bu araştırma ile öğrenci görüşlerine göre destekleme ve yetiştirme kurslarının işleyişi üzerine yapılan çalışmaların temalar oluşturularak farklı bir bakış açısıyla sentezlenmesi ve yorumlanması hedeflenmektedir. Konu ile ilgili yapılan çalışma sonuçlarının, meta-sentez yöntemiyle bir bütün olarak sistematik şekilde değerlendirilmesinin alan yazına, uygulayıcılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca DYK'lerden hizmet alan öğrencilerin görüşlerinin ele alındığı çalışmaların incelenmesi, sürecin geliştirilmesine yönelik yapılabilecek düzenlemelerin belirlenmesi açısından önemlidir. Araştırmada, Türkiye'de öğrenci görüşlerine göre destekleme ve yetiştirme kurslarının işleyişini konu edinen nitel makale ve tezlerin yeniden incelenerek meta-sentez çalışması yapılması amaçlanmıştır. Bu çerçevede aşağıdaki soruya yanıt aranmıştır:

- Öğrenciler destekleme ve yetiştirme kurslarını nasıl değerlendirmektedirler?

1. Yöntem

1.1. Araştırma Deseni

Araştırma nitel araştırma desenlerinden meta-sentez modeli ile gerçekleştirilmiştir. Meta-sentez, aynı ya da ilgili konu ile bağlantılı diğer nitel çalışmalardan elde edilen bulguları veri olarak kullanan bir tür nitel çalışmadır. Meta-sentez çalışmasının örnekleme, sentezi gerçekleştiren araştırmacının ortaya koyduğu belirli bir araştırma sorusuyla ilişkili olarak seçilen bireysel nitel çalışmaların bulgularından oluşur (Zimmer, 2006). Meta-sentezde ilgili alanda nitel çalışmalar bir araya getirilerek, ince ayrıntıların, kabul edilen varsayımların ve çeşitli çalışmaların yeni kavrayışlar sağlayacak şekilde ortaya çıkarılması, tanımlanması ve açıklanması sağlanır (Walsh & Downe, 2005). Temel fikri, benzer araştırma konusunu inceleyen nitel çalışmalar arasındaki bulguların özlü ve kapsamlı bir resmini sunmak olan meta-sentez tekniği (Timulak, 2009), bireysel çalışmaları daha geniş bağlamlara yerleştirir ve araştırmacılardan sadece kendi fikirlerini değil, bu fikirlerin yer aldığı bağlamları da incelemelerini ister (Noblit, 2018, s. 45). Meta-sentezin amacı, yalnızca “gerçekleri” veya “verileri” sunmakla kalmayıp aynı zamanda politika yapıcılara, uygulayıcılara ve diğer araştırmacılara rehberlik etmeye yardımcı olan bir araştırma çalışması ortaya çıkarmaktır (Noah Jr, 2017). Bu bağlamda son zamanlarda eğitim alanında yapılan çalışmalarda meta-sentez yöntemi kullanılmaktadır (Akalin ve Kılıç, 2022; Aspfors, & Fransson, 2015; Gümüş, Hallinger, Cansoy & Bellibaş, 2021; Kil ve Uşun, 2021; Strogilos, King-Sears, Tragoulia, Voulagka & Stefanidis, 2023). Bu çalışmada da öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik düşüncelerini ve önerilerini konu alan nitel çalışmaların verileri bütüncül bir yaklaşımla sentezlenerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

1.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada çeşitli yazarlar tarafından kullanılan veri toplama süreci aşamaları gerçekleştirilmiştir (Au, 2007; Braun & Clarke, 2006; Finfgeld-Connett, 2008; Walsh & Downe, 2005). Aşamalar; araştırma sorularının net bir şekilde belirtilmesi, anahtar kelimelerle arama motorlarında arama yapılması, dâhil edilme ölçütlerinin belirlenmesi ve araştırmaya dâhil edilecek çalışmaların seçimi basamaklarından oluşmuştur. Bu kapsamda destekleme ve yetiştirme kursları ile ilgili alan yazın taranarak araştırmanın amacı açık ve net biçimde belirlenmiş ve araştırma sorusu oluşturulmuştur. Konu ile ilgili yapılan çalışmalara ulaşmak için “destekleme ve yetiştirme kursları” anahtar kelimesi kullanılarak Google Akademik, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve Dergipark veri tabanlarında tarama yapılmıştır. Kullanılacak çalışmaların dâhil edilme ve hariç tutulma ölçütleri şu şekilde belirlenmiştir:

- i. Çalışmanın nitel veya karma yöntemlere göre desenlenmiş olması,
- ii. Çalışmanın öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik düşüncelerine odaklı olması,
- iii. Çalışmanın makale ya da lisansüstü tez formunda olması (Çalışmada bildiriler kapsam dışı tutulmuştur.),
- iv. Çalışmanın ham verilere dayalı bulgular vermesi,
- v. Çalışmanın, 2014 tarihinden sonra yayımlanmış olması. Destekleme ve yetiştirme kursları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 23.09.2014 tarih ve 4145909 sayı ile açılmıştır (MEB, 2014),
- vi. Çalışmanın Türkçe alan yazında yapılmış olması.

Alan yazın taraması sonucu Türkçe alan yazında destekleme ve yetiştirme kursları konusunu içeren, 2014 tarihinden sonra yayımlanan 51 çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışmaların 35’i makale, 16’sı tezlerden oluşmaktadır. Yöntem elemesi kapsamında nicel ve kuramsal çalışmalar elendikten sonra 39 çalışma kalmıştır. Bu araştırmanın sorusu ile ilgisiz konu başlıkları ve özetlere sahip çalışmalar çıkarıldığında 18 çalışma kalmıştır. Bir yüksek lisans tezi ve makale aynı çalışmadan üretildiği gerekçesiyle kör hakemlik uygulamasından geçtiği için çalışmanın makale versiyonu araştırmaya dâhil edilmiş, yüksek lisans tezi araştırmaya alınmamıştır. Bir çalışma da öğrenci görüşlerine dayanan ham verilere yeterince yer vermediğinden araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Her bir çalışma çok fazla bilgi barındırdığından, meta-sentez çalışmalarında büyük örneklemeler (çok sayıda çalışmayı araştırma kapsamına almak), yeni temaların bir araya getirilmesinde derinlemesine analiz yapılmasını engelleyebilir (Bondas & Hall, 2007). Meta-sentez yöntemi derinlemesine analiz gerektirdiğinden 10 civarında çalışmanın kapsama alınmasının yeterli olacağı vurgulanmıştır (Sandelowski, Docherty & Emden, 1997). Yapılan incelemeler sonucunda 16 çalışmanın araştırmaya dâhil edilmesine karar verilmiştir. Kullanılacak çalışmalara ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırmada Kullanılacak Çalışmalara İlişkin Özellikler

Kod	Yazarlar	Yayın Yılı - Türü	Çalışmanın Amacı	Veri Toplama Araçları	Çalışma Grubu
Ç1	Akbaba	2019 - Y.L. Tezi	Eğitim paydaşlarının DYK'ler hakkındaki görüşlerini incelemek.	Anket ve görüşme formu	419 öğretmen, 22 öğrenci, 20 veli
Ç2	Akkaya	2017 - Y.L. Tezi	DYK'leri öğrenci görüşlerine göre değerlendirmek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	20 öğrenci
Ç3	Biber, Tuna, Polat, Altunok ve Küçükkoğlu	2017 - Makale	Öğrencilerin DYK'ler ile ilgili görüşlerini tespit etmek.	Açık uçlu sorular	119 öğrenci
Ç4	Canpolat	2017 - Y.L. Tezi	DYK'leri, kurslara katılım sağlayan sosyal bilgiler öğretmenleri, öğrenciler ve kurs merkezi yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda incelemek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu ve görüşme formları	6 idareci, 7 Sosyal Bilgiler öğretmeni ve 30 öğrenci
Ç5	Çetin ve Gündoğdu	2021 - Makale	DYK'lere yönelik okul paydaşlarının görüşlerini belirlemek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu, gözlem formları	1 müdür yardımcısı, 4 öğretmen ve 22 öğrenci
Ç6	Dönmez, Gürbüz ve Tekçe	2018 - Makale	DYK'leri fırsat eşitliği ve kurslarda yaşanan sorunların çözümü kapsamında yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirmek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	3 okul müdürü, 6 öğretmen ve 12 öğrenci
Ç7	Dursun	2020 - Y.L. Tezi	DYK'lerin önemi, öğretimsel süreci, materyal kullanımı, yönetici tutumları, yaşanan sıkıntılar ve çözüm önerileri hakkındaki öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerini incelemek.	Anket ve görüşme formları	75 öğretmen, 100 öğrenci ve 100 veli (nicel), 20 öğretmen, 20 öğrenci ve 20 veli (nitel)
Ç8	Ercan ve Kürkcü	2021 - Makale	Matematik dersi bağlamında DYK'lere yönelik öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini ve beklentilerini incelemek.	Görüşme formu	15 matematik öğretmeni ve 376 öğrenci
Ç9	Keskin ve Kazak	2020 - Makale	DYK'lerin hafta içi uygulanmasına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	35 öğrenci
Ç10	Nartgün ve Dilekçi	2016 - Makale	DYK'lere devam eden 8.sınıf öğrencileri ile kurslarda görev alan öğretmenlerin uygulamaya yönelik görüşlerini belirlemek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	64 öğrenci, 12 öğretmen
Ç11	Sanca ve Bakırcı	2020 - Makale	DYK'leri kaynaştırma öğrencilerinin görüşleri çerçevesinde incelemek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	6 öğrenci
Ç12	Timur, Kahraman, Timur ve İşseven	2020 - Makale	Ortaokul öğrencilerinin DYK'ler hakkındaki görüşlerini belirlemek.	Görüşme formu	118 öğrenci
Ç13	Topçu ve Dikici	2020 - Makale	Örgün ve yaygın eğitimde DYK'leri pratikte doğurduğu sonuçları görmek, kurslarla ilgili öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini belirlemek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	3 öğretmen, 4 öğrenci
Ç14	Bircan, Zabun ve Tosun	2022 - Makale	"Etüt Tokat" projesi kapsamında düzenlenen DYK'lerin 8. sınıf	Yarı yapılandırılmış	8 öğrenci

			öğrencilerinin akademik başarılarına etkisini incelemek.	görüşme formu	
Ç15	İnan Baş	2022 - Y.L. Tezi	Fen Bilimleri dersi bağlamında DYK'lerin etkililiğini öğrenci, veli ve öğretmen görüşlerine göre incelemek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	17 öğrenci, 15 veli ve 16 Fen Bilgisi dersi öğretmeni
Ç16	Özer, Doğan ve Çetin	2022 - Makale	DYK'lerin, öğretmen, öğrenciler ve veliler tarafından nasıl algılandığını ve kurslardaki olumsuzlukların giderilmesine yönelik çözüm önerilerini belirlemek.	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	10 öğrenci, 10 veli ve 10 öğretmen

1.3. Verilerin Analizi

Nitel araştırmaları anlama, çözümlenme ve yansıtıcı olabilme gibi gelişmiş beceriler gerektiren meta-sentez tekniğinde (Walsh & Downe, 2005) analizler yapılırken farklı yöntemler kullanılmaktadır. Bu araştırmada tematik analiz sürecinde Aspors & Fransson (2015), Finfgeld-Connett (2008) ve Walsh & Downe (2005) tarafından kullanılan yöntemler ışığında aşağıdaki aşamalar gerçekleştirilmiştir:

- 1- İncelenecek çalışma verilerini detaylı bir şekilde okuma.
- 2- Verilerden kodlar oluşturma.
- 3- Kodlardan alt temaların oluşturulması.
- 4- Benzerlik ve farklılıklar göz önüne alınarak temaların belirlenmesi.
- 5- Temaların sunumu ve yorumlama.

Araştırma kapsamına alınan beş tez ve on bir makaleden oluşan çalışmalar detaylı şekilde incelenmiştir. Campbell ve diğerlerine göre (2003) meta-sentez, sentezlenecek çalışmaların seçilmesini, tekrar tekrar okunmasını ve temel kavramları not etmeyi içerir. Bu nedenle kapsama alınan çalışmaların bu araştırmanın amaçları ile ilgili temaları, bulguları ve sonuçları belirlenerek her bir çalışma için notlar alınarak kodlar oluşturulmuştur. Kodlar olumlu ve olumsuz alt temalarında sınıflandırılmıştır. Alt temalar tekrar incelenmiş, soyut genellemeler yapılarak benzer olanlar aynı temada olacak şekilde tümevarımcı yöntemle temalar oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan alıntılar verilirken ilgili çalışmanın kodu (Ç1, Ç2. Ç3....Ç16) gösterilmiştir. Belirlenen temalar meta-sentez tekniğine uygun olarak alan yazından desteklenerek derinlemesine yorumlanmıştır.

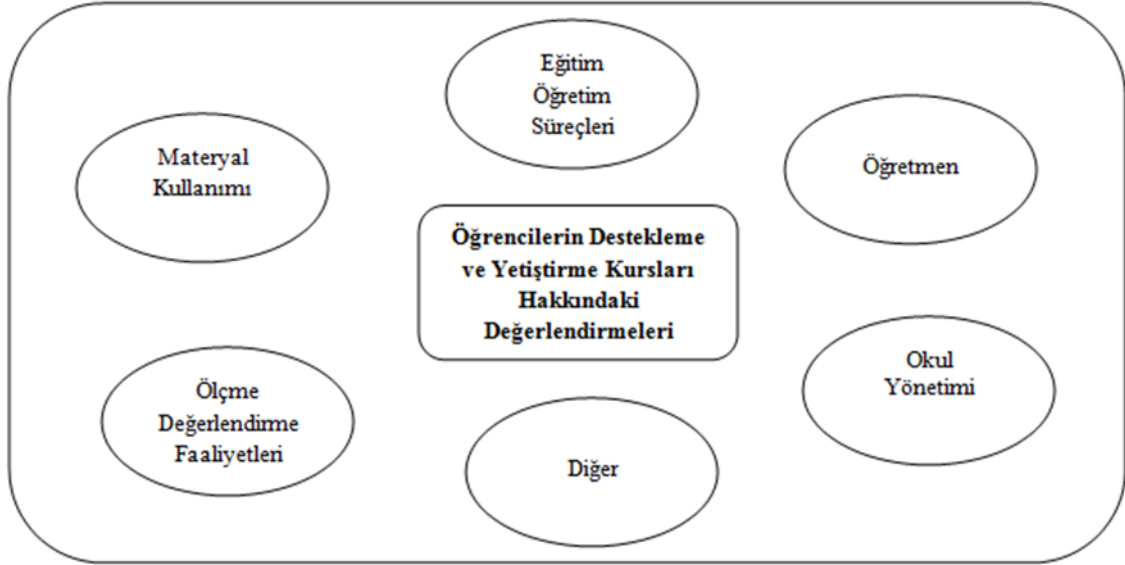
1.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda çalışma verilerinin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve sonuçlarına nasıl ulaşıldığının açıklanması geçerliğin önemli göstergelerindendir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 257). Bu kapsamda veri toplama sürecinde araştırmaya dâhil edilecek makaleler ve tezler ölçütler doğrultusunda belirlenmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamına alınacak çalışmalardan elde edilen verilerin analiz süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Jensen ve Allen'a (1996) göre meta-sentez araştırmalarında kapsama alınan çalışmalardaki katılımcılardan alıntılar yoluyla bulguların iç geçerliği ve teorik alan yazın ile karşılaştırmalar yoluyla da dış geçerliği sağlanır. Bu nedenle birincil çalışmalardan alıntılar değiştirilmeden kanıt olarak sunulmuştur. Araştırmanın sonuçları, ilgili alan yazın ışığında detaylı bir şekilde tartışılmıştır.

Nitel araştırmalarda güvenirlik, uzmanların kodlamalarının tutarlılığı ile sağlanabilir (Creswell, 2007, s. 210). Araştırmanın güvenirliği için kapsama alınan çalışma bulgularına dayalı olarak alt tema ve temalar oluşturulurken bir alan uzmanının görüşü alınmıştır. Veri setindeki tüm çalışmalar uzman tarafından tekrar kodlanmış ve kodlamalar karşılaştırılmıştır. Miles & Huberman'ın (1994, s. 64) "Güvenirlik = [Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] X 100" formülüne göre kodlamalar arası güvenirlik oranı .81 olarak hesaplanmıştır. Yıldırım ve şimşek (2005, s. 233) uyum yüzdesinin .70'in üzerinde olmasının yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

2. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kursları uygulamalarını değerlendirmeleri sınıflandırılmış ve nitel verilerin analizi sonucunda "eğitim ğretim süreçleri", "materyal kullanımı", "lme değerlendirme faaliyetleri", "ğretmen", "okul yönetimi" ve "diğer" temaları oluşturulmuştur. Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kursları hakkındaki değerlendirmelerini gösteren temalar şekil 1'de verilmiştir.

şekil 1: Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kursları Hakkındaki Değerlendirmeleri

Her bir tema olumlu ve olumsuz alt temaları altında incelenmiştir. Gümüş (2018, s. 547) eğitim alanında yapılan meta-sentez çalışmalarını incelendiğinde, bulguların sunumunda birak yöntemin ön plana çıktığını, çalışmaların birçoğunda meta-sentez kapsamına alınan yayınlardan doğrudan alıntılara yer verildiğini belirtmiştir. Bu nedenle tema ve alt temalar ile ilgili veriler, incelenen çalışmalardan doğrudan alıntılar ile verilmiştir. Olumlu ve olumsuz alt temalar, kodlar ve ilgili alışmalar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğrencilerin Destekleme ve Yetiştirme Kursları Hakkındaki Değerlendirmeleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Çalışmalar
Eğitim Öğretim Süreçleri	Olumlu	Sınavlara hazırlık konusunda bilinç kazandırma	Ç2, Ç4, Ç7, Ç10, Ç13, Ç14, Ç16
		Programlı ve planlı çalışma becerisi kazandırma	Ç4, Ç14
		Psikolojik olarak destek sağlama	Ç4
		Konu eksiklerini giderme	Ç1, Ç4, Ç5, Ç9, Ç10, Ç11, Ç13, Ç16
		Rekabet ortamı	Ç3, Ç4, Ç7, Ç14
		Konuların tekrar edilmesi-pekiştirme	Ç1, Ç4, Ç5, Ç6, Ç7, Ç9, Ç10, Ç11, Ç12, Ç13, Ç14, Ç15, Ç16
		Farklı öğrenme deneyimleri kazandırma	Ç1, Ç3, Ç4, Ç11, Ç14
	Olumsuz	Konuların hızlı anlatılması	Ç7, Ç8, Ç11
		Derslerin tekdüze işlenmesi	Ç4
	Materyal Kullanımı	Olumlu	Akıllı tahtadan yararlanma
Soru bankalarını kullanma			Ç5
Yaprak testlerin kullanılması			Ç4, Ç7, Ç10, Ç13
Olumsuz		Kaynak kitap eksikliği	Ç1, Ç3, Ç4, Ç5, Ç6, Ç7, Ç10, Ç12, Ç13, Ç14
	Teknolojik araçların kullanılmaması	Ç2, Ç4, Ç6, Ç7, Ç11, Ç12	
Ölçme Değerlendirme Faaliyetleri	Olumlu	Testler ve deneme sınavlarının kaliteli olması	Ç1, Ç2, Ç4, Ç16
		Testler ve deneme sınavlarının sayıca yeterli olması	Ç3, Ç4, Ç5, Ç14
		Merkezi sınavlar için test tekniğinin geliştirilmesi	Ç2, Ç3, Ç7, Ç10
	Olumsuz	Testler ve deneme sınavlarının kaliteli olmaması	Ç2, Ç3, Ç16
		Testlerin sayıca yetersiz olması	Ç2, Ç3, Ç6, Ç7, Ç8, Ç10
		Düzenli olarak deneme sınavı olmayışı	Ç2, Ç3, Ç7, Ç10
Öğretmen	Olumlu	Verimli ders işleme	Ç2, Ç4, Ç9
		Farklı yöntem ve teknikler	Ç2, Ç4, Ç9, Ç11, Ç13, Ç14, Ç15
		Motivasyonu artırma	Ç2, Ç4, Ç9
		Farklı öğretmenlerden dersleri dinleme imkânı	Ç4, Ç7, Ç8, Ç13, Ç14, Ç15
		Soru çözme tekniklerini etkin kullanma	Ç2, Ç3
		Öğrenciler ile birebir ilgilenme	Ç4, Ç5, Ç11, Ç12
	Olumsuz	Genellikle düz anlatımı kullanma	Ç2, Ç4, Ç7, Ç16
		Sınava hazırlama konusunda yetkin olmama	Ç2, Ç3, Ç9, Ç16
		Öğrenci seviyesini göz önüne almama	Ç2, Ç13
		Normal ders ile benzer ders işleme	Ç3, Ç4, Ç11
Okul Yönetimi	Olumlu	Öğrenci sorunları ile ilgilenme	Ç1, Ç2
		Motivasyonu artırma	Ç2
		Fotokopi ve kırtasiye işlerinde yardımcı olma	Ç2
		Öğrenci devamsızlık takibinin düzenli yapılması	Ç2, Ç7
	Olumsuz	DYK hakkında öğrencileri bilgilendirme	Ç2, Ç7
		Ders programının öğrenci merkezli yapılmaması	Ç4, Ç13
		Fiziksel ortamın iyi olmaması	Ç4, Ç16
Diğer	Olumlu	Sınıf mevcudunun az olması	Ç1, Ç2, Ç4, Ç5, Ç10, Ç11
		Disiplin sorunlarının yaşanmaması	Ç2, Ç4, Ç17
		Sosyalleşmeyi sağlama	Ç2, Ç4, Ç9, Ç10, Ç15,

		Ç16
	Ekonomik katkı sağlama	Ç2, Ç4, Ç5, Ç6, Ç10
	İstekli ve hedefi olan öğrencilerin kurslara gelmesi	Ç4, Ç5
	Boş zamanları değerlendirme	Ç4, Ç5, Ç7, Ç9, Ç10, Ç11, Ç16
Olumsuz	Ders saatlerinin yetersiz olması	Ç2, Ç4, Ç5, Ç7, Ç13, Ç16
	Sosyal faaliyetlerin olmaması	Ç2, Ç7, Ç16
	Sınıfların kalabalık olması	Ç4, Ç11, Ç13
	Ulaşım sorunu	Ç4, Ç10, Ç13, Ç16
	Rehberlik eksikliği	Ç1, Ç5
	Hafta içi derslerden sonra anlamakta zorlanma	Ç1, Ç9, Ç12
	Hafta sonu ders saatlerinin fazla olması	Ç4, Ç10
	Karma gruplar ile ders işleme	Ç12
	Disiplin sorunları	Ç2, Ç16

2.1. Eğitim Öğretim Süreçleri Temasına İlişkin Bulgular

Tablo 2 incelendiğinde eğitim öğretim temasına ilişkin kodların araştırma kapsamına alınan çalışmaların tamamından elde edildiği belirlenmiştir. Bu temaya ait olumlu kodlar incelendiğinde, çalışmaların genelinde konuların tekrar edilmesi-pekiştirme koduna ulaşıldığı görülmektedir. Bu kodu sırasıyla konu eksiklerini giderme, sınavlara nasıl hazırlanılması gerektiği konusunda bilinç kazandırma, farklı öğrenme deneyimleri kazandırma, rekabet ortamı, programlı ve planlı çalışma becerisi kazandırma ve psikolojik olarak destek sağlama kodlarının takip ettiği belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan olumlu alt temasına ilişkin örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

“Kurslara geldiğim zaman genellikle konuları daha iyi öğreniyorum. Konu tekrarı yaparak daha fazla soru çözmeyi sağlıyor. Ayrıca anlamadığım yerleri hocalarıma sorma imkânım oluyor.” (Ç11). “...Kurslarda farklı soruların pratik çözüm yollarını öğreniyoruz.” (Ç3). “...Ders tekrar ve soru çözümleri güzel oluyor.” (Ç5). “...Derste öğrenemediğim konuları kursta tekrar ettiğimiz için öğrenebiliyorum.” (Ç9). “Matematikte mesela bazı konuları unutmuştum; kursa gelerek o konuyu çok iyi anladım ve bu konunun sorularını artık kolayca çözebiliyorum.” (Ç15).

Eğitim öğretim alt temasına ilişkin olumsuz kodların, konuların hızlı anlatılması ve derslerin tekdüze işlenmesi olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan olumsuz alt temasına ilişkin örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

“Okulda verilen eğitimi yeterli bulmuyorum, bu eğitimler desteklenmeli ve denetlenmeli. Derslerin bir kısmı verimli olurken bir kısmı zaman kaybı oluyor.” (Ç1) “Öğretmenler yorgun düştükleri için etkinlik yerine test çözüyorlar. Öyle olunca da kurslar sıkıcı geliyor. Kalmak istemiyorum.” (Ç9). “Kurslarda konu anlatımı yerine soru çözme odaklı bir eğitim bekliyordum. Ama konu anlatımına ağırlık verildi, ...sınav odaklı bir eğitim bekliyordum...” (Ç1).

2.2. Materyal Kullanımı Temasına İlişkin Bulgular

Materyal kullanımı temasına ilişkin kodların araştırma kapsamına alınan çalışmaların tamamına yakınından elde edildiği belirlenmiştir. Bu temaya ait olumlu kodlar akıllı tahtadan yararlanma, yaprak testlerin kullanılması ve soru bankalarını kullanma şeklinde oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan olumlu alt temasına ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda verilmiştir:

“Etkileşimli tahtadan soru çözüyoruz veya farklı videolar izliyoruz.” (Ç11). “Gerek akıllı tahtalarda gerek de fotokopilerle daha da iyi oluyor. Ardından test yaparak hatalarımızı bulduk.” (Ç4). “Derslerde akıllı tahta üzerinden öğretmenlerin yarışma yapacağı zamanlarda çok mutlu oluyorum. Bu nedenle kurslara kalmaktan dolayı mutlu oluyorum.” (Ç9).

Materyal kullanımı temasına ilişkin olumsuz kodlar incelendiğinde, çalışmaların çoğunluğunda kaynak kitap eksikliği koduna ulaşıldığı belirlenmiştir. Bunun dışında teknolojik araçların kullanılmaması olumsuz kodu da oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan bu alt temaya ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda verilmiştir:

“Materyaller kesinlikle yeterli değil. Sınavlara hazırlandığımız dersler için (matematik, fen bilimleri, Türkçe v.b.) soru bankası, test kitapları verilmeli..... Kurs için kaynak kitabımız olmuyor...” (Ç7). “Maddi imkânsızlığım olduğu için katılıyorum. Konu özetli dokümanlar, ek kaynaklar dağıtılabilir.” (Ç6). “Akıllı tahta yok örneğin, dersler çok da verimli olmuyor bu yüzden. Lisede vardı akıllı tahta ve dersler daha etkili ve verimli geçiyordu.” (Ç2).

2.3. Ölçme Değerlendirme Faaliyetleri Temasına İlişkin Bulgular

Ölçme değerlendirme faaliyetleri temasına ilişkin kodların araştırma kapsamına alınan çalışmaların çoğunluğundan elde edildiği belirlenmiştir. Bu temaya ait olumlu kodlar testler ve deneme sınavlarının kaliteli olması, testler ve deneme sınavlarının sayıca yeterli olması ve merkezi sınavlar için test tekniğini geliştirme şeklinde oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan olumlu alt temasına ilişkin örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

“Testler ve deneme sınavları gerçek sınav formatına yakın ve kaliteli. Sınava girdiğimde öğretmenlerimizin testler doğrultusunda bana söyledikleri gözümde canlandı ...” (Ç2). “...Kurslarda deneme sınavı oluyoruz, sınav heyecanımızı yenebiliyoruz.” (Ç3). “Bizim için alternatif kaynak olması bakımından iyi ve gerçekten sınava yakın sorulardı. Sorular seviyemize uygundu...” (Ç2). “LGS'de yeni tarz sorular olduğundan dolayı o denemelerde de o tür sorular vardı...” (Ç14).

Ölçme değerlendirme faaliyetleri temasına ilişkin olumsuz kodlar incelendiğinde en çok testlerin sayıca yetersiz olması koduna sonra sırasıyla düzenli olarak deneme sınavı olmayışı ve testler ve deneme sınavları kaliteli değil kodlarına ulaşıldığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan bu alt temaya ilişkin örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

“Gerçek sınav sorularıyla kazanım testleri ve deneme sınavlarındaki sorular arasında büyük uçurumlar var. Sınavdaki sorulara göre çok daha basit seviyede hazırlanmış.” (Ç2). “Testler ve deneme sınavları tek başlarına yeterli değiller. Sayıca az olduklarından farklı kaynaklara yönelmemize neden oluyor.” (Ç2).

2.4. Öğretmen Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmen temasına ilişkin kodların araştırma kapsamına alınan çalışmaların tamamına yakınından elde edildiği belirlenmiştir. Bu temaya ait olumlu kodlar incelendiğinde farklı yöntem ve teknikler kullanma, farklı öğretmenlerden dersleri dinleme imkânı, öğrenciler ile birebir ilgilenme, verimli ders işleme, motivasyonu artırma ve soru çözme tekniklerini etkin kullanma kodlarının olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan olumlu alt temasına ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda verilmiştir:

“...Hocalarımız kendi alanlarında çok fazla bilgi sahibi olan hocalar. Aynı zamanda öğrenciler ile ilişkileri de çok iyi. İstedığımız hocalarımıza ulaşım onlarla iletişim halinde olabiliyoruz.” (Ç1). “Farklı sorular ve testler getiriyorlar ve anlamadığımız konuları tekrar tekrar anlatıyorlar.” (Ç2). “...Hocalarımız anlayamadığımız noktada farklı etkinliklerle aktivitelerle bize öğretiyor konuları. Bana faydası var. İyi ki var bu kurslar.” (Ç4).

Öğretmen temasına ilişkin olumsuz kodların düz anlatımı kullanma, sınava hazırlama konusunda yetkin olmama, normal ders ile benzer ders işleme ve öğrenci seviyesini göz önüne almama olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan, bu alt temaya ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda verilmiştir:

“Öğretmenler genel olarak iyi ama... Çoğunlukla düz anlatım yoluyla ders işlemeyi tercih ediyorlar yani farklı öğretim yöntem ve tekniklerini de kullanmalılar.” (Ç2). “...Öğretmenlerimiz normal derste çözdüklerinden farklı sorular vermiyorlar, o yüzden kurs sıkıcı olabiliyor.” (Ç3). “...Bazı öğretmenlerse sadece test kâğıdını veriyor. Bizlerle fazla ilgilenmiyor.” (Ç9).

2.5. Okul Yönetimi Temasına İlişkin Bulgular

Okul yönetimi temasına ilişkin kodların araştırma kapsamına alınan çalışmaların sadece bir kısmından elde edildiği belirlenmiştir. Bu temaya ait olumlu kodların öğrenci sorunları ile ilgilenme, öğrenci devamsızlık takibinin düzenli yapılması, DYK hakkında öğrencileri bilgilendirme, fotokopi ve kırtasiye işlerinde yardımcı olma ve motivasyonu artırma olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan, olumlu alt temasına ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda verilmiştir:

“Bize çok özverili yaklaşıyorlar ve ben onlardan çok memnunum. Hatta müdür ve müdür yardımcısı bazen bizlerle konuşarak bizim azim ve gayretimizi artırıyorlar.” (Ç2). “Okul yöneticileri kurslara katılım noktasında bizleri teşvik ediyor, kursların içeriği ve önemi hakkında bizlere rehberlik ediyorlar...” (Ç7). “İdarecilerimiz her türlü fotokopi, kitap ve kırtasiye konusunda ellerinden gelen yardımı sağlamaktadırlar. Okulda disiplin ve düzeni sağlıyorlar. Gerekli denetimleri yapıyorlar.” (Ç2).

Okul yönetimi temasına ilişkin olumsuz kodların ders programının öğrenci merkezli yapılmaması ve fiziksel ortamın iyi olmaması olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan, bu alt temaya ilişkin katılımcı ifadeleri aşağıda verilmiştir:

“...Özellikle hafta sonları okullar genelde pis oluyor ve kantin kapalı oluyor. Bu durum hevesimizi kırıyor.” (Ç3). “Kurslarda devamsızlıkla ilgili yoklama alınıyor ve devamsızlığı fazla olanlarla ilgili işlem yapılacağı söyleniyor fakat pek işlem yapılmıyor...” (Ç1). “Kışın kaloriferler yanmıyor, sınıflar soğuk oluyor, üşüyorum.” (Ç16).

2.6. Diğer Temasına İlişkin Bulgular

Diğer temasına ilişkin kodların araştırma kapsamına alınan çalışmaların tamamına yakınından elde edildiği belirlenmiştir. Kapsama alınan çalışmalara göre bu temaya ilişkin en çok boş zamanları değerlendirme olumlu kodu oluşturulmuştur. Sırasıyla sınıf mevcudunun az olması, sosyalleşmeyi sağlama, ekonomik katkı sağlama, disiplin sorunlarının yaşanmaması ve istekli ve hedefli olan öğrencilerin kurslara gelmesi kodları belirlenmiştir. Araştırmada incelenen çalışmalardan, olumlu alt temasına ilişkin örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

“... Evde çalışsam bu şekilde bilinçli olamam. Arkadaşlarımla fikir alışverişi moralimi ve motivasyonumu artırıyor.” (Ç2). “Disiplin sorunları yaşanmıyor bu kurslarda çünkü herkes bu kurslara istekli ve gönüllü olarak geliyor ve herkes bilinçli.” (Ç2). “Güzel vakit geçirdiğim bir yer.” (Ç10). “Hafta sonu kurslarında az kişi olduğu için özel ders gibi oluyor. Hocalar takıldığımız yerler varsa sorup anlatıyor.” (Ç4).

Diğer temasına ilişkin en çok ders saatlerinin yetersiz olması olumsuz kodu oluşturulmuştur. Bunun dışında ulaşım sorunu, sosyal faaliyetlerin olmaması, sınıfların kalabalık olması, hafta içi derslerden sonra anlamakta zorlanma, rehberlik eksikliği, hafta sonu ders saatlerinin fazla olması, disiplin sorunları ve karma gruplar ile ders işleme kodları belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan, bu alt temaya ilişkin örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

“...Kursumuzun başladığı saate doğru yorulduğumuz için, verimli bir şekilde ders işleyemiyoruz...” (Ç12). “Bizim sınıf yine 30 kişi, 40 kişilik sınıflar da varmış. Öğretmenlerin öğrencilerle yakından ilgilenmesi mümkün değil.” (Ç13). “Çok hızlı ders anlatılıyor. Konuyu pekiştirip alamadan diğer konu geliyor. Ders saati yetersiz, test çözmeye vaktimiz kalmıyor...” (Ç8). “... Ulaşım, araba sorunu oldu. 20 civarı köyden arkadaşımız geliyor buraya bazıları çok uzak kendi imkânlarıyla gelebilmeleri gerçekten zor.” (Ç4).

3. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de öğrenci görüşleri doğrultusunda destekleme ve yetiştirme kurslarının işleyişini konu edinen nitel makale ve tezlerin yeniden incelenerek hazırlanan bu meta sentez çalışmasında öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kursları uygulamalarını nasıl değerlendirdikleri konusuna odaklanılmıştır. Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kursları hakkındaki değerlendirmelerinden “eğitim öğretim süreçleri” temasının çalışmaların tamamından, “materyal kullanımı”, “ölçme değerlendirme faaliyetleri”, “öğretmen” ve “diğer” temalarının çalışmaların çoğunluğundan, “okul yönetimi” temasının ise çalışmaların bir kısmından elde edildiği belirlenmiştir.

İncelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre eğitim öğretim süreçleri temasında destekleme ve yetiştirme kurslarının, öğrencilere sınavlara hazırlık konusunda bilinç kazandırma, programlı ve planlı çalışma becerisi kazandırma, psikolojik olarak destek sağlama, konu eksiklerini giderme, rekabet ortamı oluşturma, konuların tekrar edilmesi-pekiştirme ve farklı öğrenme deneyimleri kazandırma gibi olumlu katkıları olduğu belirlenmiştir. Özellikle konuların tekrar edilmesi-pekiştirme kodunun kapsama alınan çalışmaların tamamına yakınından elde edildiği tespit edilmiştir. Bu sonuca göre DYK’lerin, öğrencilerin akademik başarısına farklı açılardan önemli derecede katkı sağladığı söylenebilir. Öğrencilerin eğitim öğretim temasına verdiği cevaplardan elde edilen kodların büyük bir bölümünün olumlu olduğu görülse de öğrenciler olumsuz olarak, kurslarda konuların hızlı anlatıldığını ve derslerin tekdüze işlendiğini belirtmişlerdir. Kurslarda derslere ayrılan zamana göre sınav müfredatının çok daha geniş olmasının konuların hızlı anlatılmasına neden olduğu söylenebilir. Derslerde konuların düz anlatımla işlenmesi de alışlagelmiş bir yöntem olduğu için öğretmenlerin daha kolayına gelmektedir. Ünsal ve Korkmaz da (2016) çalışmalarında kurslarda öğretmenlerin daha çok soru cevap ve anlatım tekniği gibi geleneksel yöntemleri kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Oysa farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması öğrencilerin ilgisini çekerek kurslara devamsızlığı azaltabilir. Giannakos’un (2013) çalışmasının sonuçlarına göre, geleneksel öğretime kıyasla oyun yoluyla öğretimin, bilgi kazanımında daha etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin

oyundan keyif almalarının, ders performansları ile önemli bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Materyal kullanımı temasında destekleme ve yetiştirme kurslarında akıllı tahtadan yararlanılması, soru bankaları ve yaprak testlerin kullanılmasının yararlı olduğu ancak kaynak kitap eksikliği ve teknolojik araçların yeterince kullanılmaması gibi sorunların yaşandığı belirlenmiştir. Bu temaya ait kodlar incelendiğinde öğrencilerin genellikle olumsuz görüşlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Türküresin (2018) ve Dursun'un (2020) çalışmalarında da kurslarda kaynak kitap, deneme sınavı gibi materyallerin yetersiz olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Etkili materyallerin kullanılması öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissetmelerini sağlayacağı gibi eğlenceli, rahat, motivasyonlarını yüksek tutacak bir ortamda öğrenmelerini gerçekleştirerek özgüvenleri ve öz değerlerini artırır (Núñez Pardo & Téllez Téllez, 2009). MEB tarafından öğrencilere test çözmelerini sağlamak amacıyla kaynaklar dağıtılmaktadır. Ancak sınava hazırlık yapan öğrencilerin çeşitli ve çok sayıda soru tiplerini görmeleri için bu kaynaklar yetersiz gelmektedir. Bu durum maddi durumu iyi olmayan öğrencilerin kaynaklara ulaşmasını zorlaştırmakta ve sınavlara hazırlanma aşamasında eşitsizliğe neden olmaktadır.

Ölçme değerlendirme faaliyetleri temasında destekleme ve yetiştirme kurslarında kullanılan testler ve deneme sınavlarının kaliteli ve sayıca yeterli olduğunun belirlendiği çalışmalar olmasına rağmen testler ve deneme sınavlarının yeterli kalitede olmadığı, sayıca yetersiz olduğu ve düzenli olarak deneme sınavı yapılmadığının belirlendiği çalışmalar tespit edilmiştir. Bu farklılığın nedeni kurslarda görev alan öğretmen ve okul yöneticilerinin uygulama farklılıklarından olabilir. İncelenen çalışmalardan elde edilen sonuca göre kurslarda uygulanan ölçme değerlendirme faaliyetleri, merkezi sınavlar için gerekli olan test tekniğini geliştirmektedir. Kurslarda çözülen testlerin ve deneme sınavlarının amacı öğrencilerin hangi konularda eksik olduğunu tespit etmek, varsa bu eksiklikleri gidermek, zamanı etkin kullanma becerisi kazandırmak ve sınav deneyimi sağlamaktır. Amaca ulaşmak için kurslarda uygulanan testler ve deneme sınavlarındaki soruların gerçek sınavlara uygun olması önemlidir. Yaşın (2016) çalışmasında deneme sınavlarının öğrencilerin sınav kaygısını azalttığı ve güdülenme düzeylerini olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

İncelenen çalışmalarda öğretmen temasına ilişkin öğrencilerin cevaplarından olumlu olarak verimli ders işleme, farklı yöntem ve teknikler kullanma, motivasyonu artırma, farklı öğretmenlerden dersleri dinleme imkânı, soru çözme tekniklerini etkin kullanma ve öğrenciler ile birebir ilgilenme kodları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin öğretmen temasına verdiği cevaplardan elde edilen kodların büyük bir bölümünün olumlu olduğu görülse de olumsuz olarak, genellikle düz anlatımı kullanma, sınava hazırlama konusunda yetkin olmama, öğrenci seviyesini göz önüne almama ve normal ders ile benzer ders işleme gibi olumsuz kodlar da oluşturulmuştur. Çalışmalardan destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan öğretmenlerin bir kısmının dersleri verimli işlediği bir kısmının da bazı yeterlilikleri göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim sisteminde öğrenci başarısı üzerinde en önemli unsurun öğretmen olduğu genel olarak kabul görmektedir (Santoro, Reid, Mayer & Singh, 2012). Bu nedenle destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan öğretmenlerin mesleki ve kişisel donanımına sahip olması gerekmektedir. Profesyonel diğer tüm mesleklerde olduğu gibi iyi derecede alan bilgisine (Hoy & Miskel, 1982, s. 113) sahip olmak öğretmenlikte de önemlidir. Alan bilgisinin yanı sıra mesleki ve pedagojik beceriler doğrultusunda öğrenme sürecinde kullanılan farklı sınıf etkinlikleri ve öğrenciler ile kurulan olumlu iletişim öğrenme üzerinde etkilidir (Gurney, 2007). Öğrencilerin soru sormalarına, öğrendiklerini yansıtmalarına

ve derse aktif katılımlarını sürdürmelerine uygun ortamlar hazırlanması öğrenme motivasyonunu artırabilir.

Okul yönetimi temasına ilişkin kodların araştırma kapsamına alınan çalışmaların sadece bir kısmından elde edildiği belirlenmiştir. Bunun nedeni olarak DYK süresince öğrencilerin okul yöneticileri ile birebir iletişimlerinin sürekli olmaması gösterilebilir. Okul yönetimi temasında öğrenci sorunları ile ilgilenme, motivasyonu artırma, fotokopi ve kırtasiye işlerinde yardımcı olma, öğrenci devamsızlık takibinin düzenli yapılması ve DYK hakkında öğrencileri bilgilendirme gibi olumlu kodların yanı sıra ders programının öğrenci merkezli yapılmaması ve fiziksel ortamın iyi olmaması gibi olumsuz kodlar da oluşturulmuştur. Çıkan sonuçlara bakıldığında, destekleme ve yetiştirme kurslarında görev alan okul yöneticilerinin genellikle kursların verimliliğini artırmak ve öğrencilere faydalı olmak amacıyla eğitim öğretim faaliyetlerine destek oldukları düşünülmektedir. Okul yöneticileri, kritik roller üstlenerek, hedeflerine ulaşma noktasında okula yön veren etkili kişilerdir. Özellikle beklentilerin ötesinde başarılı olan istisnai okulların durum çalışmaları, okul yöneticilerinin öğretmenleri destekleyen ve öğrencilerin başarılı olmasına yardımcı olan koşullar oluşturarak öğrenmeyi etkileyen başlıca kişiler olduğunu göstermektedir (Leithwood & Riehl, 2003, s. 3). Öğrenciler kurs programları hazırlanırken kendi görüşlerinin alınmadığını belirtmişlerdir. Bunun nedeni kurslara başvuru yapan öğretmen sayısı sınırlı olduğundan programlar hazırlanırken daha çok öğretmenlerin uygun oldukları zamanların dikkate alınması olarak düşünülebilir. Bunun yanında fiziksel ortamın iyi olmaması da okul binalarının fiziksel yapısı, yeterli temizlik personelinin bulunmaması ve donanım eksikliğinden kaynaklanabilir. Canbazoğlu, Eroğlu ve Demirelli (2010) çalışmalarında, yetersiz fiziki imkânların eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz yönde etkilediği ancak okulların fiziki şartlarında birtakım yetersizlikler olsa da etkili okul yönetici ve öğretmen davranışlarıyla şartların değiştirilebileceği sonucuna ulaşmışlardır.

Diğer temasında olumlu kodlar sınıf mevcudunun az olması, istekli ve hedefi olan öğrencilerin kurslara gelmesi, disiplin sorunlarının yaşanmaması, sosyalleşmeyi sağlama, ekonomik katkı sağlama, boş zamanları değerlendirme şeklinde sınıflandırılmıştır. Olumsuz kodlar ise sınıfların kalabalık olması, disiplin sorunları, ders saatlerinin yetersiz olması, sosyal faaliyetlerin olmaması, ulaşım sorunu, rehberlik eksikliği, hafta içi derslerden sonra anlamakta zorlanma, hafta sonu ders saatlerinin fazla olması ve karma gruplar ile ders işlenmesidir. Sınıf mevcudunun az olması, öğretmenlerin öğrencilerle sağlıklı iletişim kurmasını ve eğitim öğretim faaliyetlerine daha fazla zaman ayırmasını sağlayabilir. Boozer & Rouse (2001), Finn & Achilles (1999) ve McGiverin, Gilman & Tillitski (1989) de çalışmalarında sınıf mevcudunun az olmasının öğrenci başarısı üzerinde önemli katkısı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu konuda Betts & Shkolnik (1999) matematik dersliklerini gözlemledikleri çalışmalarında sınıf mevcudu küçüldüğünde öğretmenlerin zamanı grup öğretiminden bireysel öğretime kaydırdıklarını ve öğrenci disiplini ve rutin sınıf yönetimi için harcanan zamanın azaldığı ve ders tekrarı için harcanan zamanın arttığı sonucuna ulaşmışlardır. Destekleme ve yetiştirme kursları zorunlu olmadığından genellikle sınavlara hazırlık ve derslere takviye olması açısından istekli ve hedefi olan öğrenciler katılım sağlamaktadır. Hedefli öğrencilerin katılım sağlanması ve sınıf mevcudlarının okula göre az olması disiplin sorunlarının yaşanma olasılığını azaltabilir. Destekleme ve yetiştirme kurslarına katılan öğrenciler okul sonrası ya da hafta sonlarında boş zamanlarını değerlendirmekte ve farklı arkadaş grupları oluşturmaktadır. Bakoban & Aljarallah'a (2015) göre okul dışında farklı bireylerden oluşan gruplarla çalışmak, öğrencilerin daha fazla özgüven, özerklik kazanmalarına ve diğerlerinin farklılıklarını ve benzerliklerini

takdir etmelerine olanak tanır. Bu da öğrencilerin sosyalleşmelerine olumlu yönde katkı sağlayabilir. Ayrıca kursların ücretsiz sunulması da ekonomik geliri az olan ailelerin bütçesine katkı sağlamaktadır. Ancak ders saatlerinin belirlenen müfredata göre yetersiz olması öğretmenlerin konuyu daha hızlı işlemelerine ve daha az örnek soru çözmelerine neden olmaktadır. Kurslarda sadece sınavlara yönelik derslerden eğitim verildiği için sosyal etkinlik anlamında öğrenciyi kurslara yöneltecek etkinlikler yapılmaması ve rehberlik öğretmenlerinin kurslarda görev almaması öğrencilerin motivasyonunu ve akademik başarılarını azaltabilir. Benzer şekilde Gifford & Dean (1990) ders dışı etkinliklere katılımın akademik başarı ve okula yönelik olumlu tutum geliştirmede önemli olduğu sonucuna varmışlardır. Kurs merkezlerinin bulunduğu yerde yaşamayan özellikle köylerden gelen öğrenciler için ulaşım sorunu yaşanmakta bu nedenle bazı öğrenciler kurslara katılmakta zorlanmaktadır. Bu temada incelenen çalışmalarda öğrencilerin hafta içi derslerden sonra kurslarda işlenen konuları anlamakta zorlandıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Bazı öğrencilerin ise hafta sonu ders saatlerinin fazla olmasından dersleri anlamakta zorlandıkları belirlenmiştir. Her iki durumda da öğrencilerin ders saatlerinin fazla olmasının dersleri anlamalarına olumsuz etki ettiği tespit edilmiştir. Şener (2018) de çalışmasında Türkiye’de ders saatlerinin fazla olmasının eğitim sorunları arasında yer aldığını belirtmiştir. İncelenen çalışmalara göre diğer temasındaki başka bir olumsuz kod ise karma gruplar ile ders işlenmesi olarak belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle öğrenciler, kendi akademik seviyelerindeki arkadaşları ile ders işlemek istemektedirler. Bu ihtiyacı karşılamak için bazı eğitim kurumlarında öğrenciler, akademik başarı ve diğer yetenekleri açısından benzer gruplarda toplanarak, öğrenme-öğretme etkinlikleri seviyeye göre düzenlenmektedir. Akademik başarıya ve yeteneklere göre gruplama, öğretmenlerin, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre ders işlemesine olanak sağlamaktadır. Eskicumalı’ya (2002) göre öğrencileri gruplandırmanın onlara yeteneklerine uygun en iyi eğitimi sağlaması ve ekonominin ihtiyacı olan insan gücünün yetiştirilmesi açısından yararlı olsa da bazı öğrencilerin eğitim ve kariyer fırsatlarını sınırlayarak eğitim farklılıklarına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, DYK’lerin öğrencilere konuların tekrar edilmesi-pekiştirme, sınavlara hazırlık konusunda bilinç kazandırma, konu eksikliklerini giderme, farklı öğretmenlerden farklı yöntem ve tekniklerle dersleri dinleme imkânı, sosyalleşmeyi sağlama ve boş zamanları değerlendirme gibi katkılarının olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında kursların kaynak kitap eksikliği, öğretmenlerin sınavlara hazırlama konusunda yetkin olmaması, teknolojik araçların kullanılmaması, testlerin ve deneme sınavlarının sayıca ve nitelikçe yetersiz olması, ders saatlerinin yetersiz olması gibi aksayan yönlerinin olduğu tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bu sonuçlara göre uygulayıcılara, kurslara yönelik kaynak kitaplar hazırlanarak dağıtılması, konuların öğrencilerin seviyesine göre farklı yöntemler kullanılarak işlenmesi, teknolojik araçların kullanılması, deneme sınavlarının nitelik ve sayısının artırılması, kurslarda görev alacak öğretmenlere sınava hazırlama konusunda eğitim verilmesi ve müfredatı yoğun olan derslerin saatlerinin artırılması önerilebilir. Bunların yanında kurs programına sosyal faaliyetlerin eklenmesinin, köylerden gelen öğrenciler için servis imkânının sağlanmasının, kurslarda rehberlik öğretmenin de görev almasının ve sınıflar oluşturulurken öğrencilerin akademik seviyelerine göre gruplar oluşturulmasının DYK’lerin etkinliğini artırabileceği söylenebilir. Bu meta-sentez çalışmasında sadece öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler gibi farklı eğitim paydaşlarının görüşlerine dayanan çalışmalar incelenebilir. Ayrıca konuyla ilgili nicel çalışmaların meta-analizi de yapılabilir.

Kaynaklar

- Akbaba Altun, S. ve Çakan, M. (2008). Öğrencilerin sınav başarılarına etki eden faktörler: LGS/ÖSS sınavlarındaki başarılı iller örneği. *İlköğretim Online*, 7(1), 157-173.
- * Akbaba, A. (2019). *Destekleme ve yetiştirme kurslarının eğitim paydaşlarının görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akalın, S. ve Kılıç, A. (2022). Türkiye’de ders imecesi modeli kullanılarak yapılan lisansüstü tezler üzerine bir meta sentez çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(3), 1013-1025.
- Akın, F. (2012). *Okul içi ve okul dışı öğrenmelerin öğrenci başarısına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- * Akkaya, A. (2017). *Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Aspfors, J., & Fransson, G. (2015). Research on mentor education for mentors of newly qualified teachers: A qualitative meta-synthesis. *Teaching and Teacher Education*, 48, 75-86.
- Au, W. (2007). High-stakes testing and curricular control: A qualitative metasynthesis. *Educational Researcher*, 36(5), 258-267.
- Bakoban, R. A., & Aljarallah, S. A. (2015). Extracurricular activities and their effect on the student's grade point average: Statistical study. *Educational Research and Reviews*, 10(20), 2737-2744.
- Betts, J. R., & Shkolnik, J. L. (1999). The behavioral effects of variations in class size: The case of math teachers. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 21(2), 193-213.
- * Biber, A. Ç., Tuna, A., Polat, A. Ç., Altınok, F. ve Küçüköğlü, U. (2017). Ortaokullarda uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına dair öğrenci görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 103-119.
- * Bircan, M. A., Zabun, E., ve Tosun, O. (2022). “Etüt Tokat” projesi kapsamında düzenlenen destekleme ve yetiştirme kurslarının sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi ve öğrenci görüşleriyle değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-14.
- Bondas, T., & Hall, E. O. (2007). Challenges in approaching metasynthesis research. *Qualitative Health Research*, 17(1), 113-121.
- Bozbayındır, F. ve Kara, M. (2017). Destekleme ve yetiştirme kurslarında (DYK) karşılaşılan sorunlar ve öğretmen görüşleri temelinde çözüm önerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 336-349.
- Boozer, M., & Rouse, C. (2001). Intraschool variation in class size: Patterns and Implications. *Journal of Urban Economics*, 50, 163-189.

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). Sınavlar üzerine düşünceler. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 345-356.
- Campbell, R., Pound, P., Pope, C., Britten, N., Pill, R., Morgan, M. & Donovan, J. (2003). Evaluating meta-ethnography: A synthesis of qualitative research on lay experiences of diabetes and diabetes care. *Social Science and Medicine*, 56(4), 671-684.
- Canbazoglu S., Eroglu B. ve Demirelli H. (2010). Okul müdürlerinin fen ve teknoloji dersine ilişkin çalışmalarının değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 759-774.
- * Canpolat, U. (2017). *Destekleme ve yetiştirme kursları bağlamında sosyal bilgiler öğretmenleri, kurs merkezi yöneticileri ve öğrenci görüşleri: Eskişehir ili örneği* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications.
- * Çetin, Y. ve Gündoğdu, K. (2021). Gölge eğitim: Destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik bir durum çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(1), 255-271.
- * Dönmez, İ., Gürbüz, S. ve Tekçe, M. (2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarının fırsat eşitliği açısından yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 3(2), 45-58.
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., & Pachan, M. (2010). A meta-analysis of after-school programs that seek to promote personal and social skills in children and adolescents. *American Journal of Community Psychology*, 45, 294-309.
- * Dursun, S. (2020). *Öğretmen, öğrenci ve veli bağlamında destekleme ve yetiştirme kursları: BİR durum çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- *Ercan, S. ve Kürkcü, E. (2021). MEB örgün eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarının matematik öğretmenleri ve öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 39-63.
- Eskicumalı, A. (2002). Okul bilgisinin dağıtılması ve eğitimde gruplama. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 29, 47- 68.
- Finfgeld- Connett, D. (2008). Meta-synthesis of caring in nursing. *Journal of Clinical Nursing*, 17, 196-204.
- Finn, J. D., & Achilles, C. M. (1999). Tennessee's class size study: Findings, implications, misconceptions. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 21(2), 97-109.
- Giannakos, M. N. (2013). Enjoy and learn with educational games: Examining factors affecting learning performance. *Computers & Education*, 68, 429-439.

- Gifford, V. D., & Dean M. M. (1990). Differences in extracurricular activity participation, achievement and attitudes towards school between ninth grade students attending junior high school and those attending senior high school. *Adolescence*, 25(100), 799-802.
- Göksu, İ. ve Gülcü, A. (2016). Ortaokul ve liselerde uygulanan destekleme kurslarıyla ilgili öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 153-171.
- Gurney, P. (2007). Five factors for effective teaching. *New Zealand Journal of Teachers' Work*, 4(2), 89-98.
- Gümüş, S. (2018). Nitel araştırmaların sistematik derlemesi: Meta-sentez. İçinde K. Beycioğlu, N. Özer ve Y. Kondakçı (Edt.), *Eğitim yönetiminde araştırma*. Ankara: Pegem Akademi, 533-552.
- Gümüş, S., Hallinger, P., Cansoy, R., & Bellibaş, M. Ş. (2021). Instructional leadership in a centralized and competitive educational system: A qualitative meta-synthesis of research from Turkey. *Journal of Educational Administration*, 59(6), 702-720.
- Halpern, R. (1999). After school programs for low-income children: Promise and challenges. *The Future of Children*, 9(2), 81-95.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1982). *Educational administration*. (Second Edition). New York: Random House.
- İdin, Ş. ve Tozlu, İ. (2012). Milli eğitim müdürlüğü tarafından ücretsiz olarak düzenlenen seviye belirleme sınavı kurslarının 7.sınıf öğrencilerinin Fen ve Teknoloji ders başarısına etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 82-91.
- *İnan Baş, E. (2022). *Fen bilimleri dersleri bağlamında destekleme ve yetiştirme kurslarının etkililiğinin öğrenci, veli ve öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Jensen, L. A., & Allen, M. N. (1996). Meta-synthesis of qualitative findings. *Qualitative Health Research*, 6(4), 553-560.
- *Keskin, A. ve Kazak, E. (2020). Hafta içi uygulanan destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci görüşleri: Fenomenolojik bir çalışma. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(3), 820-844.
- Kil, G. ve Uşun, S. (2021). Yükseköğretimde yaşanan uzaktan eğitim sorunlarının değerlendirilmesi: Bir meta-sentez çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 11(3), 638-648.
- Kozikoğlu, İ. ve Özcanlı, N. (2020). Destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri: Bir karma yöntem çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(30), 280-305.
- Lee, C. J., Park, H. J., & Lee, H. S. (2009). Shadow education systems. In G. Sykes, B. Schneider, and D. N. Plank (Eds.), *Handbook of educational policy research*. New York: Routledge, 901-919.
- Leithwood, K. A., & Riehl, C. (2003). *What we know about successful school leadership*. Philadelphia, PA: Temple University Press.

- Mahoney, J. L., & Cairns, R. B. (1997). Do extracurricular activities protect against early school dropout?. *Developmental Psychology*, 33(2), 241-253.
- McGiverin, J., Gilman, D., & Tillitski, C. (1989). A meta-analysis of the relation between class size and achievement. *The Elementary School Journal*, 90(1), 47-56.
- Miles, B. M., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. London: Sage.
- MEB, (2014). Millî Eğitim Bakanlığı Örgün Ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi. https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/01060217_mebdesteklemeveyetistirmerkurslariyonergesi.pdf
- MEB, (2020). Millî Eğitim Bakanlığı Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi. https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_10/26191853_DesteklemeveYetiYirmeKurslarYYonergesi.pdf.
- Morgil, F. İ., Yılmaz, A. ve Geban, Ö. (2001). Özel dershanelerin üniversiteye girişte öğrenci başarısına etkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 89-96.
- *Nartgün, Ş. S., ve Dilekçi, Ü. (2016). Eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 22(4), 537-564.
- Noah Jr, P. D. (2017). A systematic approach to the qualitative meta-synthesis. *Issues in Information Systems*, 18(2), 196-205.
- Noblit, G. W. (2018). Meta- ethnography: Adaptation and return. In Urrieta, L. Jr., and Noblit, G.W. (Eds.), *Cultural constructions of identity: Meta-ethnography and theory*. New York, NY: Oxford University Press.
- Núñez Pardo, A., & Téllez Téllez, M. F. (2009). ELT Materials: The key to fostering effective teaching and learning settings. *Profile*, 11(2), 171- 186.
- *Özer, B., Doğan, S., ve Çetin, İ. (2022). Taşımali eğitim veren devlet ortaokullarında destekleme ve yetiştirme kursları. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(33), 176-196.
- Resmî Gazete, (2014). Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Kanun No: 6528, Kabul Tarihi: 1/3/2014.
- Resmî Gazete, (2015). Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Sayı: 29439, Kabul Tarihi: 8/8/2015.
- *Sanca, M. ve Bakırcı, H. (2020). Kaynaştırma öğrencilerinin örgün eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 690-705.
- Sandelowski, M., Docherty, S., & Emden, C. (1997). Qualitative metasynthesis: Issues and techniques. *Research in Nursing & Health*, 20(4), 365-371.
- Santoro, N., Reid, J., Mayer, D., & Singh, M. (2012). Producing ‘quality’ teachers: The role of teacher professional standards. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40(1), 1-3.

- Savaş, E. , Taş, S. ve Duru, A. (2010). Matematikte öğrenci başarısını etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1) , 113-132.
- Shernoff, D. J. (2010). Engagement in after-school programs as a predictor of social competence and academic performance. *American Journal of Community Psychology*, 45, 325-337.
- Strogilos, V., King-Sears, M. E., Tragoulia, E., Voulagka, A., & Stefanidis, A. (2023). A meta-synthesis of Co-teaching students with and without disabilities. *Educational Research Review*, 38, 1-19.
- Şener, G. (2018). Türkiye’de yaşanan eğitim sorunlarına güncel bir bakış. *Milli Eğitim Dergisi*, 218, 187-200.
- Timulak, L. (2009). Meta-analysis of qualitative studies: A tool for reviewing qualitative research findings in psychotherapy. *Psychotherapy Research*, 19(4-5), 591-600.
- * Timur, S., Kahraman, S., Timur, B. ve İşseven, A. (2020). Destekleme ve yetiştirme kurslarına (DYK) ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 194-206.
- * Topçu, H. ve Dikici, R. (2020). Örgün ve yaygın eğitimi destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-28.
- Türküresin, E. H. (2018). Destekleme ve yetiştirme kurslarının öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. Kütahya İli örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 73-85.
- Ünsal, S. ve Korkmaz, F. (2016). Destekleme ve yetiştirme kurslarının işlevlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 87-118.
- Walsh, D., & Downe, S. (2005). Meta-synthesis method for qualitative research: A literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 50(2), 204-211.
- Yaşın, E. (2016). *Deneme sınavlarının hazırlık sınıfı öğrencilerinin başarı, güdüleme ve yılsonu sınav kaygısı düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zimmer, L. (2006). Qualitative meta-synthesis: A question of dialoguing with texts. *Journal of Advanced Nursing*, 53(3), 311-318.
- Yıldız imi (*) ile işaretlenmiş kaynaklar, meta-senteze dâhil edilen çalışmaları göstermektedir.*

Extended Abstract

The high demand for qualified schools and the limited quotas make it necessary to rank the students according to their success (Büyükoztürk, 2016). For this reason, in countries where there is a central examination system, families turn to after-school supportive programs such as private lessons, private tutoring institutions and courses so that their children can receive education in more reputable schools. However, factors such as the education level of the parents, the socio-economic status of the family, the number of children and the place of residence affect the participation of students in additional education (Lee, Park & Lee, 2009, p. 911).

The Ministry of National Education has started Supporting and Training Courses (STC) as of the 2014-2015 academic year in order to provide equal and qualified education to students who cannot reach additional education for various reasons (Resmî Gazete, 2014). Supporting and training courses are among the possibilities offered by the Ministry of National Education to students in order to ensure equality of opportunity. With these courses, it is possible for the children of families with low income and education levels to benefit from educational opportunities. Ensuring equal opportunity in education is very important as it will affect the students' future. It has attracted the attention of many researchers to determine the contributions of the supporting and training courses, which were implemented in order to provide quality education effectively free of charge, to the education stakeholders and to identify their failing aspects and solution proposals. In literature, it is possible to come across many studies evaluating supporting and training courses from the perspectives of teachers, students and parents. In order for the courses to be more functional for the stakeholders, it is important to evaluate and interpret the results of the studies as a whole. For this reason, studies on the opinions of students who benefited from supporting and training courses were examined. In this research, it is aimed to do a meta-synthesis study that will be a source for practitioners and decision makers by re-examining the qualitative articles and theses on the functioning of supporting and training courses in Türkiye according to student opinions. In this context, an answer was sought to the following question:

- How do students evaluate supporting and training courses?

The research was carried out with the meta-synthesis model, one of the qualitative research designs. In the research, the data collection process stages used by various authors were carried out (Au, 2007; Braun & Clarke; Finfgeld-Connett, 2008; Walsh & Downe, 2005). The stages consisted of clearly stating the research questions, searching the search engines with keywords, determining the inclusion criteria and selecting the studies to be included in the research.

As a result of the literature review, 51 studies published since 2014 including supporting and training courses in Turkish literature, were reached. As a result of the examinations, it was decided to include 16 studies in the research. The findings of the studies examined in detail related to the aim of this research were determined and codes were created. The codes included in similar groups were classified under the same sub-theme and themes were created with the inductive method from the sub-themes.

The evaluations of the students about the supporting and training courses were gathered under the themes of "education and instruction processes", "material use", "measurement and assessment activities", "teacher", "school management" and "the other".

In the theme of education and instruction processes, it has been determined that supporting and training courses have positive contributions such as raising awareness about preparation for exams, providing programmed and planned study skills, providing psychological support, eliminating subject deficiencies, creating a competitive environment, reinforcing and providing different learning experiences. It has also been determined that there are some failing aspects such as the fast narration of the subjects and the uniform teaching of the lessons.

It has been determined that the use of smart boards, question banks and leaf tests are beneficial in the theme of material use, but there are problems such as lack of source books and insufficient use of technological tools.

Although there are studies where the tests and trial exams used in the measurement and assessment activities theme are determined to be of high quality and sufficient in number, there are also studies where the tests and trial exams are not of sufficient quality and they are insufficient in number.

Positive codes related to the teacher theme were effective teaching, using different methods and techniques, increasing motivation, the opportunity to have lessons from different teachers, using question-solving techniques effectively, dealing with students one-on-one and mastering their teaching fields. In addition, the deficiencies such as using direct instruction, not being competent in preparing for the exam, not considering the level of the student, and teaching similar lessons with the regular lesson were identified.

In the theme of school management, positive codes such as dealing with student problems, increasing motivation, regular follow-up of student absenteeism and encouraging the participation of students and teachers in courses were created. Negative codes were also created such as not preparing the student-centred syllabus and not having a good physical environment.

In the theme of other, positive codes were classified as low classroom size, willing and goal-oriented students coming to the courses, not experiencing disciplinary problems, providing socialization, providing economic contribution, and making use of free time. Negative codes were crowded classes, discipline problems, insufficient course hours, lack of social activities, transportation problems, lack of guidance, difficulty in understanding the subjects after classes on weekdays, too many weekend course hours and teaching lessons with mixed groups.